

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară*, inițiată de domnul senator PSD Cazanciuc Robert-Marius (**Plx. 138/2020**).

I. Principalele reglementări

Prezenta inițiativă legislativă are ca obiect de reglementare completarea *Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul instituirii măsurii suspendării activității instanțelor de judecată pe perioada stării de asediu sau a stării de urgență, cu excepția situațiilor excepționale și urgente în care activitatea de judecată continuă, categoriile de cauze ce se vor judeca urmând să fie stabilite de Consiliul Superior al Magistraturii.

II. Observații

1. Prin inițiativa legislativă se propune instituirea unor măsuri legislative cu vocație de aplicabilitate generală, ancorate însă în paradigma actualului context (epidemiologic), în condițiile în care situațiile excepționale care ar putea impune declararea stării de asediu/stării de urgență sunt multiple (pericole grave, actuale sau iminente, care amenință suveranitatea, independența, unitatea ori integritatea teritorială a statului/pericole grave actuale sau iminente privind securitatea națională ori funcționarea democrației constituționale/iminența producerii ori producerea unor calamități care fac necesară prevenirea, limitarea sau înlăturarea, după caz, a urmărilor unor dezastre), având propria lor dinamică.

În aceste condiții, măsurile legislative cuprinse în inițiativa legislativă, măsuri inspirate din realitatea pandemiei COVID-19, nu ar fi de natură, în opinia noastră, să răspundă într-un mod util și adaptat realităților concrete și particulare care vor determina în viitor instituirea stării de asediu sau a stării de urgență. În orice caz, identificarea unor norme de aplicare generală care să răspundă unor împrejurări prin excelență excepționale, temporare, dar probabil de o largă varietate, constituie un demers dificil, dacă nu imposibil de realizat, în condițiile în care normele juridice trebuie să fie, la rândul lor, adaptate realității (sociale/economice, ș.a.).

Situația epidemiologică specifică pandemiei COVID-19 a impus suspendarea activității de judecată având în vedere faptul că „*neluarea unor măsuri urgente, cu caracter excepțional, în domeniul social și economic, pentru limitarea infectării cu coronavirusul SARS-CoV-2 în rândul populației ar avea un impact deosebit de grav, în principal asupra dreptului la viață și, în subsidiar, asupra dreptului la sănătate al persoanelor (...)*”¹. Aceste considerente ținând de situația epidemiologică care au determinat luarea măsurii suspendării judecării proceselor este puțin probabil să se regăsească în viitor în toate cazurile în care s-ar institui stare de urgență sau stare de asediu, motiv pentru care nu se impune instituirea obligației suspendării de drept a activității de judecată și în viitor în toate cazurile în care se instituie una dintre stările reglementate de art. 93 din Constituție.

În plus, este posibil ca starea de asediu/starea de urgență să fie instituită nu pe întreg teritoriul țării, ci doar în unele unități administrativ-teritoriale, cu consecința că, de exemplu, nu se va impune suspendarea activității de judecată la nivelul tuturor instanțelor judecătorești din România, astfel cum se propune prin inițiativa legislativă. Tot astfel, poate ar fi de analizat, tot ca măsură cu caracter general, independentă de împrejurarea particulară care determină instituirea stării de asediu/stării de alertă, dacă nu s-ar impune protejarea și a altor raporturi juridice (în afara relațiilor de familie, care ar urma să fie invariabil ocrotite pe durata stării respective, astfel cum se propune prin inițiativa legislativă).

De aceea, deși nu excludem în totalitate ideea de a reglementa printr-un instrument juridic de nivelul legii aspectele care se propun a fi incluse în proiect, apreciem totuși că, din punct de vedere practic, un asemenea demers are inconvenientul că nu ar permite adaptarea măsurilor, inclusiv de ordin legislativ, în funcție și de motivele care au determinat starea de asediu/starea de urgență sau de circumstanțele fiecărei stări de asediu/stări de urgență în parte.

Întrucât măsurile de natură legislativă ce se pot lua în ceea ce privește activitatea instanțelor și parchetelor pe durata unei astfel de stări sunt numeroase și diverse, nu credem că o modificare a *Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (act normativ-cadru în materie) ar răspunde acestei nevoi de reglementare. Astfel, se impune a se analiza dacă o soluție mai potrivită nu ar fi un proiect de act normativ de sine-stătător, cu caracter general, care să

¹ Decretul Președintelui României nr. 195/2000 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României

reglementeze activitatea instanțelor/parchetelor pe durata unor situații de urgență, eventual alături de măsuri în alte domenii, cu posibilitatea ca, în funcție de fiecare situație de urgență în parte, să se poată adopta și alte acte normative care să reglementeze măsuri specifice, adaptate situației respective.

În ipoteza adoptării măsurilor cuprinse în inițiativa legislativă, pot fi luate în considerare, ca eventuale surse de inspirație, cel puțin unele dintre dispozițiile recentelor două decrete pentru instituirea (și prelungirea) stării de urgență pe teritoriul României (*Decretul Președintelui României nr. 195/2020* și, mai ales, *Decretul Președintelui României nr. 240/2020*), cu precizarea că aceste două acte juridice au fost adoptate într-un context excepțional, particular, fiind necesară adaptarea acestora poate în sensul promovării unei redactări generale, dar concise.

Sub rezerva celor de mai sus, formulăm următoarele observații punctuale:

- referitor la alin (4) al art. 11, menționăm că este necesar a fi clarificată semnificația sintagmei „*fiecare categorie de instanțe*” utilizată în cuprinsul acestuia, dacă se referă la nivelul instanței sau la specializarea acestora (secții de contencios administrativ, secții/completuri civile, penale, etc);

- la alin. (3) al art. 11 din inițiativa legislativă se precizează că activitatea de judecată poate continua în situații excepționale de urgență deosebită, temeinic justificate, fără a rezulta, cu referire la această ultimă sintagmă, cine are rolul de a stabili care sunt „*situațiile temeinic justificate*” și pe baza căror criterii – având în vedere faptul că potrivit alin. (4) al art. 11 din inițiativa legislativă, cauzele ce se judecă sunt stabilite de Consiliul Superior al Magistraturii. Nu este clarificat faptul dacă situațiile anterior menționate vor fi stabilite tot de această instituție sau este vorba de o altă instituție/autoritate. În acest context, menționăm faptul că, prin *Decretele Președintelui României nr. 195/2020* și *nr. 240/2020*², s-a prevăzut faptul că lista cauzelor (care prezintă urgență deosebită și care, după împrejurări, poate fi actualizată) se stabilește de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru cauzele de competența acesteia și, respectiv, de colegiile de conducere ale curților de apel pentru cauzele de competența lor și pentru cauzele de competența instanțelor care funcționează în circumscripția lor teritorială, Consiliul Superior al Magistraturii dând îndrumări, în vederea asigurării unei practici unitare, colegiilor de conducere ale instanțelor menționate cu privire la modul de stabilire a cauzelor care se judecă pe durata stării de urgență³;

² *Decretul Președintelui României nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României*

³ A se vedea dispozițiile art. 42 alin. (1) tezelor a 2-a și a 3-a din *Decretul Președintelui României nr. 195/2020*, precum și ale art. 63 alin. (1) tezele a 2-a și a 3-a din *Decretul Președintelui României nr. 240/2020*.

Menționăm și faptul că, de exemplu art. 64 alin. (13) din Anexa 1 la *Decretul nr. 240/2020* are următorul cuprins:

„(13) *Pe durata stării de urgență, în cauzele în care nu se efectuează acte de urmărire penală sau procesul penal este suspendat potrivit prezentului decret, prescripția răspunderii penale se suspendă. Suspendarea operează de drept, fără a fi necesară emiterea unei ordonanțe sau a unei încheieri în acest scop.*”

- de asemenea, în măsura în care alin. (4) nu face trimitere la alin. (3), ci se referă la „cauze” în general, cele două texte de lege par a reglementa chestiuni diferite. În plus, semnalăm că alin. (3) nu se corelează nici cu alin. (5) ale art. 11, acest din urmă alineat referindu-se doar la anumite tipuri de cauze pentru care ședințele se desfășoară prin videoconferință, lăsând nereglementat modul de desfășurare a ședințelor pentru celelalte tipuri de cauze urgente prevăzute la alin. (3), a căror judecată continuă;

- referitor la alin. (6) al art. 11- se propune ca, pe durata stării de urgență, termenele de prescripție și cele procedurale să nu înceapă să curgă, iar dacă au început să curgă, acestea să se suspende. O primă observație ar fi aceea că nu este reglementată și ipoteza stării de asediu, deși la alin. (2) și (3) sunt avute în vedere ambele stări. De asemenea, prevederile de la alin. (6) nu se corelează cu cele ale art. (3) – (5) care reglementează continuarea activității de judecată pentru anumite cauze.

2. Totodată, atașăm răspunsul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nr. 895/C/1092/III-13/08.05.2020.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Parlamentul va decide asupra oportunității adoptării acestei inițiative legislative.

Cu stimă,

Ludovic ORBAN

PRIM-MINISTRU

Domnului deputat Ion-Marcel CIOLACU

Președintele Camerei Deputaților

SECRETAR DE STAT
NINI SĂPUNARU

DIRECȚIA GENERALĂ ACTIVITĂȚI PARLAMENTARE
Director General
Cristina CRIȘU

Director General Adjunct
Mihaela BURCEA

Elaborat:

Consilier
Cristian TOADER